

Slitte bitt

Privatpraktiserende tannlege Hans Kristian Ognedal presenterte bruk av Dahls prinsipp ved tannslitasje.

JØRN AAS

Dahls prinsipp er en velkjent behandlingsmetode når slitasjen er lokalisert til fortennene i overkjeven. Ognedal benytter et klinisk kasus til å vise bruk av Dahls prinsipp i modifisert form med kompositt.

Vurdering og gradering av tannslitasje i et tannsett er ofte en daglig problemstilling blant klinikerne. Men når skal vi som behandlere gå fra observasjon til aktiv behandling? Ognedal nevner flere årsaker til at pasienter ønsker behandling, som sensitivitet og smerte, funksjonelle problemer med tygging og spising, estetikk og fraktur av tenner.

Tannlegene på sin side må vurdere grad av slitasje, affiserte tenner og tannflater, progresjon, alder og etiologi. Kosthold, sykdom, medisiner og saliva sekresjon påvirker utviklingen av slitasjen. Foreleser foreslår kostholdsskjema for bevisstgjøring av vaner og synliggjøring av inntak med lav pH. Ved erosjonskader og ukjent etiologi etter anamneseopptak og kostholds-kartlegging kan det i enkelte tilfeller være aktuelt med en 24-timersmåling av pH hos gastroenterolog.

Ognedal deler inn i to hovedtyper behandling. Subtraktiv metode der tannlegen fjerner tannsubstans. Metoden benyttes ved annen type skade på tennene, som ved infraksjoner og karies. I disse tilfellene fremstilles indirekte erstatninger som fasetter, onlays og kroner. Additiv metode er basert på å legge på og bygge opp uten å fjerne tannsubstans. Direkte erstatning med kompositt gir en ny okklusjon.

Dahl, Krogstad og Karlsen introduserte bruk av avtagbart anteriort bittplan for å skape rom for protetisk behand-

Hans Kristian Ognedal.
Foto: Privat.

ling i front. Dahl og Krogstad fulgte endringene i ansiktshøyde med videre studier. Målingene viste grad aksial bevegelse av tenner i form av erupsjon og intrusjon. Alder påvirker erupsjon og intrusjon. Blant eldre var det et likt forhold mellom intrusjon og erupsjon, hos yngre dominerte erupsjonen.

Erupsjon ble relatert til ansiktsvekst og intrusjon til funksjonell belastning. I dag er avtagbart bittplan i krom-kobolt byttet ut med oppbygging av tenner med kompositt. Ognedal demonstrerer med et klinisk kasus Dahls prinsipp og Dahls prinsipp i modifisert form. Ved Dahls prinsipp, i modifisert form, er det molarene som bygges opp med kompositt, noe som gir åpent bitt i front. Ognedal demonstrerer med sitt kasus at pasienten i løpet av et år når okklusjon basert på intrusjon og erupsjon i tannsettet.

Voksne pasienter med anteriort åpent bitt har lavere bittstyrke. Intrusjon er basert på funksjonell belastning. Hos disse pasientene vil vi ikke kunne oppnå nødvendig intrusjon av molarer. Aksial tannforflytning vil da være basert på erupsjon og ansiktsvekst. Spontan lukning uteblir og i disse tilfeller er ikke Dahls prinsipp i modifisert form anbefalt. Pasienter med attrisjonskader som har en lavvinklet ansiktsform, får sjelden problemer med kjeveledd etter heving av vertikal dimensjon. Ved høyvinklet ansiktsform, flate 7ere og eventuelt 6ere, kan heving av vertikal dimensjon gi problemer med kjeveledd.